Roll No............................

Signature of Invigilator ....

Paper Code

MV-405

पतंजलि विश्वविद्यालय

University of Patanjali

Examination August-2021

एम. ए. व्याकरण, चतुर्थसत्रम्

व्याकरणम्, पंचमपत्रम्

संस्कृतसाहित्यम्

समयः - होरात्रयम् पूर्णाङ्काः ७०

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

(ऋग्वेदादिभाष्यभूमिकातः)

१. पृष्टेषु सप्तसु पञ्चानां अर्थबोधनम्। (6 x5 =30)

1. सं गच्छध्वं सं वदध्वं सं वोमनांसि जानताम्।
   देवा भागं यथापूर्वे संजानाना उपासते।।

2. दृष्ट्वा रूपे व्याकरोत् सत्यानृते प्रजापतिः।
   अश्रद्धामनृतेऽदधाच्छ्द्धा ँ सत्ये प्रजापतिः।।

3. ओजश्च तेजश्च सहश्च बलं च वाक् चेन्द्रियं च श्रीश्च धर्मश्च।।

4. आयुश्च रूपं च नाम च कीर्त्तिश्च प्राणाश्चापनश्च चक्षुश्च श्रोत्रं च।।

5. ऋऽतं तपः सत्यं तपः श्रुतंतपः शान्तंतपोदमस्तपः शमस्तपो दानं तपो यज्ञस्तपो
   भूर्भुवः सुवर्ब्रह्मैतदुपास्वैतत्तपः।।

6. "सत्यमेव जयते नानृतं सत्येन पन्था विततो देवयानः।
   येनाक्रमन्त्यृषयो ह्याप्तकामा यत्र तत् सत्यस्य परमं निधानम्।।

7. यतोऽभ्युदयनिः श्रेयससिद्धिः स धर्मः।

(खण्ड -ख)

(उपनिषत्तः)

१. पृष्टेषु त्रिषु द्वयोर्भावबोधनम्। (5 x2 =10)

1. यथा सोम्यैकेनमृत्पिण्डेन सर्वं मृन्मयंविज्ञातं स्याद्वाचारम्भणं विकारो नाम धेयंमृत्तिकेत्येव सत्यम्।।
2. अन्नमयं हि सोम्यमन आपोमयः प्राणस्तेजोमयी वागिति भूय एव मा भगवान्विज्ञापयत्विति तथा सोम्येतिहोवाच।।
3. तेषां खल्वेषां भूतानां त्रीण्येव बीजानि भवन्त्यण्डजं जीवजमुद्भिज्जमिति।।

२. पृष्टेषु त्रिषु द्वयो समाधानम्। (5 x2 =10)

1. अन्नमशितं त्रेधा विधीयते तस्य यः स्थविष्ठो धातुस्तत्पुरीषं भवति योमध्यमस्तन्मांसंयोऽणिष्ठस्तन्मनः।।
2. उपनिषदानां का महिमा लिख्यताम्।
3. छान्दोग्योपनिषदः परिचयं लिखन्तु।

(खण्ड -ग)

(संस्कारविधितः)

१. पृष्टेषु द्वयोः एकस्य भावबोधनम्। (5 x2 =10)

1. यस्तु सर्वाणि भूतान्यात्मन्नेवानुपश्यति।
   सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विचिकित्सति।।
2. ऋचो अक्षरे परमे व्योमन् यस्मिन् देवा अधि विश्वेनिषेदुः।
   यस्तन्न वेद किमृचा करिष्यति'' इत्तद्विदुस्त इमे समासते।।

२. पृष्टेषु त्रिषु द्वयोर्भावबोधनम्। (5 x2 =10)

1. संमानाद् ब्राह्मणो नित्यमुद्विजेत विषादिव।
   अमृतस्येव चाकाङ्क्षेदवमानस्य सर्वदा।।
2. समाधिनिर्धूतमलस्यचेतसो, निवेशितस्यात्मनि यत् सुखं भवेत्।
   न शक्ये वर्णयितुं गिरा तदा स्वयं तदन्तः करणेन गृह्यते।।
3. ''मित्रस्याहं चक्षुषा सर्वाणि भूतानि समीक्षे मित्रस्य चक्षुषा समीक्षामहे।

--------------x--------------